

Egyesületi ügyek

Bányászati Szakosztály vezetőségének ülése

2007. március 7-én a Bányászati Szakosztály vezetőségi ülést tartott Budapesten, az OMBKE Központjában. Az ülésen már részt vett a helyi csoportoknál újonnan megválasztott tisztségviselők egy része is.

Az első napirendi pont keretében a szakosztály elnöke dr. Havelda Tamás köszöntötte a vezetőség újonnan megválasztott, illetve tisztségükben ismételten megerősített tagjait, majd tájékoztatást adott a legutóbbi ülés óta eltelt időszak eseményeiről, ezen belül:

- a helyi szervezetek tisztújításáról,
- a már hagyományos, Lillafüreden tartott Bányász-Öntész bálról,
- a tatabányai bányászati emlékhelyek bemutatásáról készített anyagról,
- a másnap Oroszlányban kezdődő Geológus Konferenciáról,
- az OMBKE küldöttgyűlésének (2007. május 18. Szolnok) szervezéséről, előkészületeiről.

A második napirendben a Bányászati Szakosztály tisztújító küldöttgyűlésének előkészítése során a szakosztály vezetősége megtárgyalta a küldöttgyűlés napirendi pontjait, amely szerint a „kötelező” pontokon kívül egy szakmai előadásra, Tárján Gusztáv születésének 100. évfordulójáról való megemlékezésre, valamint a bányászati emlékhelyek eddig elkészült anyagának bemutatására kerül sor.

A küldöttgyűlés levezető elnökének a szakosztály elnöke dr. Tóth István tagtársat kérte fel, aki ezt a tisztséget elvállalta. A regisztráció segítésére, valamint a Szavazatszámoló Bizottság tagjaira a Bakonyi Helyi Szervezet által küldött személyen felül a Budapesti Helyi Szervezettől kér, illetve vár segítséget a vezetőség.

A szakosztályi Jelölő Bizottság eddig végzett munkájáról Lőránt Miklós, a bizottság tagja adott tájékoztatást.

A szakosztály ügyvezetőségének a beérkezett javaslatok alapján tett előterjesztése, valamint a módosító hozzászólások figyelembe vételével a szakosztály-vezetőség egyhangúlag jóváhagyta a küldöttgyűlésen átadandó kitérítésekre vonatkozó, az Érem Bizottságnak felterjesztendő javaslatot. A javasoltak: tiszteleti tagságra dr. Gagyai Pálffy András és Szabó László, éremre Podányi Tibor, Tásnádi Tamás, Szikrai Miklós, plakettre dr. Dovrtel Gusztáv, Hajnóczky Tamás, Sóki Imre, Szilágyi Gábor, oklevélre Martényi Árpád, Oláh Sándor, Jankovics Bálint, Podányi Tiborné, Bogdán Kálmán, továbbá a Mecseki Helyi Szervezet által később megjelöltek, mivel itt még nem volt meg a választás.

A következő napirendi pontban Németh László, a Magyar Mérnöki Kamara Szilárdásvány-bányászati Tagozat elnöke adott tájékoztatást a szakosztállyal történő együttműködés lehetőségeiről, előnyeiről, különös tekintettel a tervezői-szakértői jogosultságokhoz szükséges kreditpontok megszerzési lehetőségeire.

Az egyéb napirendi pont keretében:

– bejelentésre került a Salgótarjáni Osztály megalakulása, amelyet a küldöttgyűlésnek kell jóváhagyni, valamint az önállóság megtartása mellett a tatabányai kohász és bányász szervezetek „egyesülése”,

– ismertetésre kerültek a közeljövő rendezvényeinek időpontjai, helyszínei:

- megemlékezés dr. Tárján Gusztávról a Farkasréti temetőben, március 14.
- Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság buziásfürdői konferenciája, 03. 29 – 04. 01.

- „Jó szerencsét!” emlékülés, április 5. Várpalota
- Szakigazgatási Konferencia, május 23-24. Zalakaros
- Knappentag (Sulzbach-Rosenberg, Németország), június 5-8.
- Harang Ankét, június 7-9.
- június 8-9., Szakigazgatási Konferencia Miskolctapolcán a borsodi helyi szervezet megalakulásának 110 éves évfordulójával együtt
- az egyesület megalakulásának 115 éves évfordulóján koszorúzás Selmecebányán, június 22.
- Selmecebánya Szalamander, szeptember 7.

– felhívás az SZJA 1%-ának felajánlására az egyesület részére,

– Pozsár Sándor a mecseki helyi szervezet eseményeit ismertette, ezen belül felvetette annak lehetőségét, hogy 2010-ben a Bányász-Kohász-Erdész Találkozó Pécsen és Komlón kerüljön megrendezésre a Pécs Európa Kulturális Fővárosa eseményekhez kapcsolódóan.

Az ülés emlékeztetője alapján PT

Dorogi bányászok látogatása a Zsil-völgyében

A Dorogi Szénbányák lencsehegyi bányájában 1992-től dolgoztak erdélyi bányászok a Zsil-völgyéből. Miután Lencsehegyen a széntermelés megszűnt, a bányászok visszautaztak lakhelyükre, ezzel azonban a dorogiai kapcsolata a Zsil-völgyi bányák vezetőivel, bányászaival és szakszervezeteikkel nem szakadt meg. A barátság ápolását az OMBKE dorogi szervezete vállalta magára. 2006-ban, elfogadva a Zsil-völgyiek meghívását, július 4-11-e között egyesületünk 8 tagja látogatást tett Erdélyben.

Nagyon gazdag program várta a vendégeket: fogadta őket a Zsil-völgyi szénkombinát vezetője, Petrozsény municípium polgármestere és a lupényi bánya igazgatója. Találkoztak a Bányász Szakszervezet (Liga) vezetőségével, meglátogatták a Bányászati Múzeumot és Bányászati Egyetemet, ahol az egyetem rektorhelyettesével megtekintették az egyetem részeit és ásványtani gyűjteményét.

A hivatalos találkozásokon kívül, a küldöttség programjában szerepelt a tismanai kolostor és a Zsil-vásárhelyi Brâncuş szobor komplexum megtekintése is, áthaladva a Déli Kárpátokat átszelő, festői szép Szurdok szoroson. Végigutazták (járták) a 70 km hosszú, természeti szépségekben és bányászati emlékekben igen gazdag Zsil-völgyét. Megkoszorúzták – a hagyományos bányászjelképekkel díszített koszorúval – a lupényi bánya bejáratánál lévő emlékművet, melyet az 1929. évi sztrájk alkalmából elhunyt bányászok emlékére állítottak.

A lupényi emlékműnél

Bükkszéken

Búcsúzáskor a delegáció tagjai megköszönték a szíves fogadtatást és az élményekben gazdag programot, és meghívták a vendéglátókat egy mielőbbi magyarországi látogatásra.

A vizionlátogatásra érkezőket augusztus 16-án a dorogi OMBKE szervezet küldöttsége fogadta Bükkszéken.

A lupényi vendégek, élükön az igazgatóval és családtagjaival, közös ebéden vettek részt a vendéglátókkal. Néhány nap bükkszéki pihenés, majd az augusztus 20-i budapesti program és feledhetetlen zivatar után egy rövid balatoni üdüléssel zárult látogatásuk. Megköszönve vendéglátóiknak a szíves fogadtatást, reményüket fejezték ki, hogy a jó kapcsolat folytatódik, és várják a következő dorogi csoport látogatását.

Solymár Judit

Előadás a geotermikus erőművekről

Az OMBKE Mikoviny termében került sor 2007. január 9-én a helyi szervezet évnitó szakmai programjára.

A zsűfólásig megtelt teremben *Kujbus Attila*, a MOL Nyrt. geotermikus projektvezetője „MOL Geotermikus Energia Pilot Projekt – Új szegmens a geotermikus energiakutatásban” címmel nagy szakmai tartalommal, világos és áttekinthető vetített képekkel tartott előadást.

Az előadás bevezető részében megismertük a geotermikus erőműveket létesítők eredményeit. Jelenleg az Egyesült Államok (187 egység, 2485 MWe teljesítmény), a Fülöp-szigetek (57/1831) és Mexikó (37/1960) a dobogós, a legnagyobb fejlődés a 8. helyen álló (17/200) Izlandnál tapasztalható. A világon jelenleg 440 erőművi egységben 9000 MW geotermikus erőművi teljesítményt telepítettek – elsősorban vulkáni területeken.

A MOL Nyrt. a használaton kívüli szénhidrogénkutak felhasználásával geotermikus kísérleti kiserőművet tervez (2-5 MW) az erőműből kilépő mintegy 75-80 °C hőmérsékletű víz hőenergiájának értékesítésével. Közép-Kelet-Európa első geotermikus erőművét Ortaháza Ny területén az 1976-ban mélyített III. sz. fúrásnál kívánják megvalósítani, ahol a talphőmérséklet 146 °C, a visszasajtoló kút az Ortaháza Ny. V. sz. fúrás lesz, ahol a talphőmérséklet 142 °C. A környezetvédelmi és létesítési engedélyeket megkapták, kialakult a finanszírozási koncepció. Az üzembe helyezés 2009-ben várható.

Az előadást követően a helyi szervezet elnöke tájékoztatást adott az aktuális egyesületi eseményekről, a helyi szervezet februári programjáról, mely egyben vezetőségválasztó taggyűlés lesz.

Dr. Horn János

A budapesti helyi szervezet életéből

2006. december 5-én tartotta meg helyi szervezetünk az évzáró taggyűlését.

A taggyűlés kezdetén *dr. Horn János* elnök köszöntötte a helyi szervezet Borbála-napi kitüntetettjét, *Kárpáty Lórántot*, és gratulált *dr. Gál Istvánnak*, akit a közelmúltban a GTTSZ titkárának és *dr. Tóth Istvánnak*, akit a MTESZ alelnökének választottak meg.

Ezt követően részletesen beszámolt a 2006. évi munkáról, amit a taggyűlés egyhangúlag elfogadott, majd ismertette a 2007. I. negyedévi programokat.

Tájékoztatást adott a közelgő tisztújításról, és megválasztották a helyi szervezet jelölő bizottságát. A megjelentek egyhangúlag fogadták el elnöknek *Kárpáty Lóránt* tiszteleti tagot, a jelölő bizottság tagjainak *Stoll Lórántot* és egy soproni tagot, akinek a megválasztására december 8-án kerül sor.

Ezt követően a program fehér asztal mellett folytatódott.

2006. december 8-án Sopronban a Központi Bányászati Múzeumban került sor a helyi szervezet évzáró programjára. *Dr. Havelda Tamás*, az egyesület alelnöke, a Bányászati Szakosztály elnöke, a Vértesi Erőmű Zrt. bányászati igazgatója élvezetes, nagy szakmai tartalommal megtöltött előadásában mutatta be a Márkushegyi Bányaiüzemet. Az előadáshoz *Molnár László* és *dr. Tóth István* tagtársunk szólt hozzá.

Dr. Havelda Tamás előadását tartja

Második napirendi pontként az 1956-os ünnepi megemlékezés szerepelt. *Dr. Horn János* bevezetője után (*Ungáry – és ifj. Sarkady* könyvek bemutatása, *dr. Csaba József* rehabilitációja, emléktábla az Erzsébet utcában) *Németh Kálmán* tagtársunk részletesen beszámolt a 2006. október 22-24. közötti soproni ünnepségekről, majd *dr. Csaba József*, a MEFESZ akkori elnöke részletes tájékoztatást adott az 1956-os történekekről. Ezt követően *Molnár László* és *Kerekes Árpád* szóltak hozzá.

Dr. Csaba József megemlékezése

Bircher Erzsébet igazgató asszony tájékoztatást adott a múzeum 2007. évi várható programjairól. A program hivatalos befejezéseként a résztvevők megtekintették a nagybányai kiállítást, majd a Rondella étteremben fehér asztal mellett kívántak egymásnak kellemes ünnepeket és boldog új évet.

Dr. Horn János

A Lignit Baráti Kör évadzáró ülése Gyöngyösön

Az OMBKE Mátraaljai Szervezet Lignit Baráti Köre 2006. december 12-én évadzáró ülést tartott.

Az elnök – e sorok írója – köszöntötte a megjelenteket, külön üdvözölte *dr. Dovrtel Gusztáv* irodavezetőt, a helyi szervezet titkárát. Bejelentette, hogy a 2006. évben kitűzött feladatokat 100%-osan sikerült teljesíteni. A programból két pont megvalósítását emelte ki megkülönböztetetten:

A június 17-én az Ecoplán Kft.-nél tartott baráti összejövetelt, ahol a családtagok is részt vettek, és nagyon kellemesen telt el a nap. Mindenki nosztalgizált, előkerültek a régi bányásznap emlékek, a kirándulások és természetesen a munkában eltöltött évek szép, jó, esetleg bosszús élményei is. Felszabadultan, boldogan, jó hangulatban hagyta el mindenki az Ecoplán telephelyét.

A szeptember 19-én a Mátrai Erőmű Zrt. visontai külfejtésén tett bányalátogatást. Dicséret illeti *Bóna Róbert* bányagazgatót, aki nagyon lelkiismeretesen elmondta a jelenlegi feladatok, gondok mellett a jövő fejlesztési lehetőségeit is. Személy szerint ugyancsak ki kell emelni *Kovács István* főosztályvezető lelkes kalauzolását a bányában, aki a gondolatunkba is belelátott és olyan bányaművelési, gépészeti, üzemszervezési kérdésekről beszélt, ami minden résztvevő figyelmét maximálisan lekötötte.

A 2006. évi értékelés után szó volt a 2007. évre tervezett feladatokról is. Mindenki írásban is megkapta a 2007. évi programot. Ebből szeretnénk kiemelni a február 20-án *dr. Kapolyi László* akadémikus, április 10-én *dr. Bóhm József*, a Miskolci Egyetem dékánja és október 30-án *Beke Imre* ny. főmérnök részvételével tervezett előadásokat.

Javaslat hangzott el arra vonatkozóan is, hogy 2007. január 1-jétől a Lignit Baráti Kör vezetőségébe kerüljön be *Oláh Sándor* ny. főbányamester is. A tagság a javaslatot egyhangúlag elfogadta.

A 2006. évi megvalósult programhoz és a 2007. évi feladatokhoz hozzászóltak, illetve kiegészítéseket tettek a következők: *Pribula Nándor, Oláh Sándor, Hamza Jenő, Varga József, dr. Dovrtel Gusztáv, Morvai László, Bagi József, Türi Elemér, dr. Szabó Imre.*

Dr. Szabó Imre

A borsodi helyi szervezet 2006. évi tevékenysége

A 2006-ra elfogadott programunk maradéktalan teljesítése komoly kihívást jelentett a vezetőség számára. Bár már korábban „elfogyott” alólunk az ipar, de most utolsó bázisunk, a Bányavagyon-hasznosító Rt. is befejezte tevékenységét. A nem oly régen még 200 fölötti taglétszámunk 140-re csökkent, így egyre nehezebb volt megfelelni az elvárásoknak, a tagság igényeinek. Kiemelten kezeltük az emlékhelyek megvalósítását, azok gondozását, ennek eredményeként Borsodban 22 helyen találhatunk ma már a szénbányászatra utaló táblát, emlékhelyet.

Januárban és februárban a Tudomány és Technika Házában tartottunk összejövetelt, ahol elfogadtuk ez évi programunkat és pótszilvesztert tartottunk.

Február 8-án a Megyei Önkormányzat épületében nyitottuk meg azt a kiállítást, ahol *Tölczei Ferenc* festményeit és *Novák Géza* kollégánk fafaragásait tekinthették meg a látogatók.

Február 11-én a Lillafüredi Palota Szállóban került sor a már hagyományos Bányász-Öntész bálra, mely ismét kiváló minősítést kapott a jelenlévőktől.

Március 2-án Kazincbarcikán nyílt meg a megye szénbányászatát bemutató „vándorkiállítás”, mely később Ózdon is bemutatkozott. Mindenhol nagy sikere volt a bemutatott anyagnak, mely szeptemberben végleges helyére került Rudabányán. Ugyanezen a napon Miskolcon Karosi Imre kohómérnök tartott nagyszerű előadást „Európa kulturális fővárosa” pályázatának ismertetésével.

Május 4-én a lillafüredi vasúttal Ómassára utaztunk, célunk az őskohó és a szabadtéri bányász kiállítás megtekintése volt.

Május 27-én részt vettünk Egerben a Bányász-Kohász-Erdész Találkozón. Ezen a találkozón első ízben vettek részt közösen az OMBKE Miskolci Területi Koordinációs Szervezet tagjai, míg a Percési Bányász Zenekar több fellépésével színesítette a hangulatot.

Szeptember 1-jén került sor Rudabányán arra a megyei bányásznap ünnepségre, ahol több éves munkánk eredményeként létrejött a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bányászat-történeti Múzeum. A régi épület átalakításával, felújításával, a bányász közösségek által adományozott tárgyak és a megtalálható műszaki eszközök gyűjtésével lehetővé vált, hogy új állandó kiállítás örökítse meg a megye bányászatának történetét, és emléket állítson az érc- és szénbányászat hagyományainak.

Szeptember 7-én – hagyományainknak megfelelően – autóbusszal megkerestük emlékhelyeink egy részét, majd Alsótelekesen zártuk a jól sikerült napot kellemes ebéd kíséretében, ahol *Szobota Lajos* polgármester fogadta kis csoportunkat.

Az OMBKE Miskolci Területi Koordinációs Szervezet vezetése vállalta a bányász-kohász szakmák hagyományainak ápolását, a baráti kapcsolatok fenntartását. E tevékenység természetesen erdész barátaink nélkül nem képzelhető el. Ennek megfelelően – első ízben – a selmeci örökségből táplálkozva szeptember 29-én bányász-kohász-erdész találkozót szerveztünk az erdészet Csanyik-völgyi erdei iskolájában. A szervezésen kiválasztott helyszín, a résztvevőket szállító lillafüredi kisvasút e célra biztosított szerelvénye, a kiváló idő és a betervezett program szerencsésnek bizonyult. Erdész kollégáink kiváló rendezése, a baráti fogadtatás és a belépő italok biztosították a jó hangulatot. Vétített képes beszámoló hangzott el a Rudabányai Bányászat-történeti Múzeum megnyitásáról, Sopronból a farönk, Miskolcra a csille Selmecbányára való tolasáról. Megismerkedtünk az erdei iskola múltjával és jelenével. Ezt követően alias Gyurkó vezetésével rendhagyó szakestélyre is sor került, mely rendkívül kellemes hangulatot biztosított a mintegy 70 jelenlévő bányász-kohász-erdész kollégának és a meghívott vendégeknek.

Október 4-én szervezetünk tagjai Budapestre utaztak, ahol *Kárpát Lóránt* vezetésével megtekintették az új Nemzeti Színházat és a Művészetek Házát.

November 2-án a Mindszenti temetőben találkozott a tagság, ahol az emlékezés virágait helyeztük el halott tagtársaink sírján. Ezután – élve a ritkán adódó alkalommal – a múzeumban *Munkácsy Mihály* képeinek kiállítását tekintettük meg.

December 2-án Miskolcon került sor az immár hagyományos Borbála-napi szentmisére és az azt követő szakestélyre. A szépszájú kohász és erdész kollégával kellemes estet töltöttünk el.

December 8-án Kazincbarcikán találkoztunk, ahol értékeltük az év eseményeit. A beszámolóhoz több hozzászólás hang-

zott el abban a reményben, hogy a 2007-ben 110 éves Borsodi Szervezet méltóképpen tudja megünnepelni a jubileumot.

Lóránt Miklós

A Budapesti Helyi Szervezet Életéből Selmebánya és Leoben kapcsolata a diákszokások tükrében

Az OMBKE Bányászati Szakosztály Budapesti Helyi Szervezete szervezésében 2006. október 3-án *Dienes Beáta* (okl. etnográfus, az ELTE Néprajztudományi Doktori Iskolájának hallgatója) *Selmebánya és Leoben kapcsolata a diákszokások tükrében* címmel tartott vetített képes előadást. Az előadó a selmeci hagyományok történetére vonatkozó, több éve folyó folklorisztikai kutatásaiból ez alkalommal azt mutatta be, hogy milyen eredményekkel kecsegtethet az, ha a Magyarországon szakmai körökben jól ismert selmebányai diákszokásokat összehasonlítjuk pl. a stájerországi Leoben bányászati tanintézetének szokásvilágával.

A bányászati oktatás történetének szemszögéből nézve a két város kapcsolata az 1850-es évekig vezethető vissza, amikor is az 1840-es alapítást követően 1849-ben Leobenbe költözött intézmény kezdeti időszakában, az oktatási rendszer megfelelő szintű kiépültség a hallgatóság a selmeci előtanulmányokat követően kezdte meg leobeni pályafutását. Ez a fajta hallgatói mobilitás együtt járt a kulturális elemek közvetítésével is. Az előadó először két volt selmeci diák, *Aradi János* és *Kerpely Antal* a Bányászati és Kohászati Lapok hasábjain közzétett visszaemlékezései alapján felvázolt egy képet arról, hogy milyen volt a diákélet az 1850-es években Selmebányán. Majd azt tekintette át, hogy milyen Selmechez köthető jelenségek adatolhatók a korszak leobeni diákéletében. Ezek közül a legérdekesebbnek az számít, hogy 1861-ben selmeci mintákat követve Leobenben is létrejött egy *'Verbindung Schacht'*, amely *'Corps Schacht'* néven a mai napig az egyik legelőkelőbb bajtársi egyesületként működik a városban.

A Schacht-egylethez kapcsolódóan megjelent Leobenben két olyan jól bevált selmeci közösségi szokás is, amely a későbbiekben a Schacht kereteit túllépve a leobeni bányászati hagyományok részévé vált, és a mai napig keretbe foglalja az egyetemisták leobeni éveit. Az egyik ilyen szokás a *farbörugrás* (*Ledersprung*), amely napjainkra sok száz diákot megmozgató ünnepséggé, egyben a városban tevékenykedő 11 diákegység seregszemléjévé nőtte ki magát. Az egyetemi hallgatók sorába való befogadást szimbolizáló farbörugrás mellett a másik Selmeccről eredeztetett szokás, a *'Philistrierung'* épp a tanulmányok befejezését, a filiszterré válást kíséri.

A nagy érdeklődéssel fogadott előadás után a megjelentek megfogalmazták, hogy a jövőben is szívesen hallanának hasonló témákról.

Dr. Horn János

Kapolyi László akadémikus előadása Gyöngyösön

Az OMBKE Mátraaljai Szervezet Lignit Baráti Körének szervezésében 2007. február 20-án Gyöngyösön a honvéd kaszinóban *prof. dr. h.c. mult. dr. Kapolyi László* akadémikus „*Lesz-e 10 éven belül új energiaforrás?*” címmel tartott nagy érdeklődést kiváltó előadást. A gyöngyösi helyi televízió is várta az előadót, aki interjút adott *Pásztor Csillának*, a TV szerkesztő-riporterének.

Az igényesen, tudományos alaposan megtartott előadást hallhattunk a világban található olaj-, gáz- és szénkészletekről, azok jelenlegi termelésének alakulásáról, kihangsú-

Dr. Kapolyi László, dr. Szabó Imre és a hallgatóság

lyozva azt, hogy az említett energiaforrások még sok éven át biztosítani fogják az emberiség energia-szükségleteit.

Szólt az előfordulások sokrétűségéről, a természeti viszonyok befolyásáról, a technika fokozódó fejlődéséről, amely lehetővé teszi a korábban hozzáférhetetlennek tartott energiaforrások kiaknázását is. Összefüggésbe hozta a villamosenergia-termelést is ezekkel a természeti kincsekkel és a világpolitikai kérdések mellett a kibocsátott káros gázok emberre és a természetre veszélyes hatásaival; bár megemlítette, hogy a technika fejlődésével ezeken lehet segíteni (kéntelenítés, káros gázok lekötése stb.).

Megemlítette, hogy mind több ország elismeri, hogy az energiatermelés során keletkezett káros gázok kibocsátását csökkenteni kell, és csatlakoznak a Kiotói Egyezményhez.

Tudomásul kell venni Európának, hogy az energiaáramlás K-ről Ny felé folyik, és ezzel számolni kell. Nem hallgatta el azt a tényt sem, hogy a gáz- és olajkészletek jelentős hányada az iszlám országok kezében van, és erre a világpolitikának oda kell figyelni.

A világban meglévő energiaforrások után *Kapolyi* akadémikus beszélt a magyarországi helyzetről is. Az olaj- és gázlelőhelyek az országban körvonalazottak, de azok további megkutatását szorgalmazni kell. Előfordulhat, hogy mind a gáz-, mind az olajtermelésben jelentős szerephez juthatunk. Nem feledkezett meg a Magyarországon található jelentős lignitkészletekről sem. Ezek elemzése során lát lehetőséget arra, hogy a külfejtéssel termelt lignit a villamosenergia-termelés növelése esetén kulcsszerepet kaphat.

A klasszikus energiaforrások mellett beszélt a megújuló energiaforrások szerepéről is. Ezeket elemelve azonban leszögezte, hogy az összenergia 10-12%-ánál egyelőre többet ezekből nem profitálhatnak.

A nukleáris energiafelhasználás térhódítása megállíthatatlan, lehetséges, hogy a paksi atomerőművet tovább fogják bővíteni.

Szólt arról is, hogy a környezetvédők reális hozzáállása az energiafelhasználáshoz, -kitermeléshez elengedhetetlen. Nem populáris szövegek kellene, hanem tudományos megalapozottsággal alátámasztott érvek szükségese.

Végül beszélt a hidrogénenergia-felhasználás lehetőségeiről, mint a jövő energiaforrásáról, de hozzátette, hogy a felhasználáshoz nem szükséges a palládium, amelynek az ára igen nagy. Leszögezte, hogy 10 éven belül lesz új energiaforrás.

Az előadással kapcsolatban kérdéseket tett fel *Ludányi György*, *Pethő Árpád*, *Horváth Gusztáv*, *Türi Elemér*, *dr. Szabó Imre*.

Az előadást a hallgatóság nagy tapsal köszönte meg. Végül e sorok írója is köszönetét fejezte ki *Kapolyi* akadémikusnak, hogy eljött Gyöngyösre és ilyen magas szintű tudományos előadást tartott.

Dr. Szabó Imre

Vezetőségválasztás, hagyományörzés Ajkán

Február 16-án az Ajkai Erőmű Művelődési Házában tartott tisztújító taggyűlést és szakestélyt az OMBKE bakonyi csoportja. *Hajnáczky Tamás* elnök ismertette a csoport múlt évi tevékenységét, gazdasági helyzetét. A beszámolót elfogadva újválasztották az 5 fős vezetőséget, amelynek elnöke továbbra is *Hajnáczky Tamás* maradt.

Ezt követően *dr. Búzasi István* praeses javaslatára a szakestély elfogadta a tisztségviselőket. Háznagynak *Tamaga Ferencet*, Nótabírónak *dr. Káldi Zoltánt*, Garatőrnek *Szarka Zsoltot*, Etalonszondának *Takács Ferencet*, Kontrapunktnak Gál Jánost választották. A Háznagy által ismertetett házirendet *Gazdag György* hitelesítette. *Hajnáczky Tamás* a selmeci hagyományoknak a bányászat történetében betöltött szerepéről, jelentőségéről szólt.

A humorral bőven megáldott *Búzasi István* és *Gál János* vidám hangulatot varázsoltak a szakestélyre, e sorok írója az ajkai bányászok életében megtörtént derűs történeteinek előadásával járult ehhez hozzá. A bányászdalok bányászmuftunkat idézték fel.

Jó volt ismét találkozni a várpalotai, balinkai, dudari és ajkai dicső firmatársainkkal, tovább őrizni bányász hagyományainkat!

Február 17-én este a Város Művelődési Ház színháztermében tartotta farsangi koncertjét az *Ajkai Bányász Fúvószekar*. Az idén 83 éves zenekart eddig 4 karmester – *Elek Mihály*, *Bugár Nándor*, *Horváth Zoltán* és *Vörös János* – irányította. A zsúfolásig megtelt színházterem közönsége jelenlétével jelezte, hogy értékes, a bányász hagyományt őrző egyesületnek tartja a zenekart, melyet az önkormányzat is kiemelt egyesületnek tekint. Rövid megnyitó beszédében *Utassy István*, az Eötvös Iskola igazgatója, önkormányzati képviselő értékelte a zenekar kulturális tevékenységét a város életében, és külön köszöntötte *Vörös János* karnagyot, aki 20 éve vezeti a zenekart.

Az est hangulatát fokozták a kedves kis mazsorettcsoportok előadásai. Kezükben bányászszótlókat lengetve jelezték, hogy lesznek a jövőben is, akik őrizni fogják az ajkai bányász hagyományokat. Az est hangulatát növelte a varázslatos hangú, fiatal *Göncz Renáta* modern és régi dalok előadásával.

A hagyományokat őriznünk és tisztelnünk kell; Ajka városának közössége nem feleli, hogy a szénbányászat mit tett a település várossá alakításában.

Kozma Károly

Küldött- és vezetőségválasztó taggyűlés Oroszlányban

Az oroszlányi szervezet vezetősége február 14-én küldött- és vezetőségválasztó taggyűlésre hívta össze a tagságot a helyi Bányász Klubba. Az elmúlt ciklus elnöke, *dr. Havelda Tamás* azzal kezdte a beszámolóját, hogy megköszönte a tagság érdeklődését és aktivitását, majd az eltelt három év eseményeit és eredményeit foglalta össze röviden, kiemelve, hogy a kitűzött célok megvalósultak, s a taglétszám – a kényyszerű leépítések és elvándorlások ellenére – jelentősen nem változott. A tagság a beszámolót egyhangúlag elfogadta. Mivel az elnökség megbízatása a jelen választási ciklus végeztével lejárt, ezt követően *dr. Havelda Tamás* maga és az elnökség nevében lemondott, majd átadta a szót a rendezvény levezető elnökének, *Sárkány Attilának*.

A küldött- és vezetőségválasztást előkészítő jelölőbizottság képviselőjében *Györfi Géza* ismertette a tagság által javasolt, s így a szavazólistára felkerülők nevét, majd tájékoztatta a jelenlévő 57 tagtársat a szavazás módjáról.

Előkerültek a tollak, és a voksolást követően a kitöltött szavazólapok a tagság véleményének közvetítőjeként az urnába kerültek. A szavazatszámoló bizottság dolga nem volt egyszerű: a jelölőbizottság széleskörű közvélemény-kutatásának köszönhetően a titkár személyére, a vezetőség tagjaira és a küldöttek személyére is többes jelölések voltak.

A szavazatszámolás idejére a levezető elnök szünetet rendelt el, mely lehetőséget adott a kiszáradt torkok és a korgó gyomrok kényeztetésére. Az asztalokra friss pogácsa került, melyre jól csúszott a habzó sör, és hamarosan már zsongott a terem az élénk tereferétől. A nyugdíjas és aktív kollégák találkozása mindig jó alkalom a beszélgetésre, az anekdotázásra és az emlékezésre, melynek az elhúzódozó szavazatszámolás végén a szavazatszámoló bizottság elnökének, *Elekes Lászlónak* az eredményt kihirdető felszólalása vetett véget.

Az elkövetkezendő időszakra a jelen lévők az alábbi kollégákat választották be a helyi szervezet vezetőségébe:

Elnök: *dr. Havelda Tamás*

Alelnök: *Sárkány Attila*

Titkár: *Bariczáné Szabó Szilvia*

Vezetőség: *Ács József*, *Bertók Péter*, *Búzás Márton*, *Csák Máté Csaba*, *ifj. Csermák Hugó*, *Györfi Géza*, *Nagy Csaba*, *Tóth Zsolt*, *Vicsai János*.

A fentiekén kívül az OMBKE választmány tagjának delegálta a tagság *Györfi Géza* kollegánkat, valamint megválasztotta a szakosztályi és az egyesületi küldöttgyűlésen résztvevőket is.

A régi-új elnök, *dr. Havelda Tamás* a megválasztott vezetőség nevében is megköszönte a bizalmat, és elmondta, hogy ez az a megbízatás, amit csak szívvel-lélekkel lehet és kell csinálni. Ehhez kívánt mindenkinek jó munkát és Jó szerencsét!

Bariczáné Szabó Szilvia

Vezetőségválasztás Gyöngyösön a mátraaljai helyi szervezetnél

2007. február 22-én Gyöngyösön a honvéd kaszinóban az OMBKE mátraaljai helyi szervezete vezetőségválasztó taggyűlést tartott.

Derekas Barnabás, a Mátrai Erőmű Zrt. stratégiai igazgatója, a helyi szervezet elnöke bejelentette a vezetőség nevében a lemondást, és átadta az elnöki tisztelet *Pribula Nándor* ny. igazgatónak. A levezető elnök ismertette a napirendet, valamint a már korábban megválasztott jelölő bizottság működését, és szavazatszedő bizottságot választottak.

Ezt követően *Derekas Barnabás* az elmúlt 3 év alatt végzett munkát értékelte. A szakmai, műszaki, gazdasági és termelési tevékenységet segítő feladatok között szólt az erőmű rekonstrukcióról, a kéntelenítő berendezés megvalósításáról, a D-i bányában végzett korszerűsítésről, az erőmű vezetősége által a helyi szervezettől kért műszaki-gazdasági feladatok teljesítéséről, amit összességében jónak ítélte.

Részletesen szólt a leköszönő elnök az egyesületi nagyrendezvényeken történt részvételről, a központi bányásznapi megrendezésében történt aktív megmozdulásról, a Bányász-Kohász-Erdész Találkozókon és a selmeci bányai Szalamander Ünnepeken való részvételről, ahol a helyi szervezet mindig megfelelő létszámmal képviseltette magát. Hasznosnak ítélte a Németországban, Köln mellett tett tanulmányi kirándulást, melyet az erőmű anyagilag is támogatott. Ezúton is kifejezésre juttatta köszönetét a Mátrai Erőmű Zrt. elnökének. Külön hangsúlyozta a Lignit Baráti Kör munkáját, aktív tevékenységét. Elmondta, hogy az évenként betervezett programot minden esetben maradéktalanul teljesítették. Örömmel nyugtázza, hogy a mátraaljai szervezetet érintő eseményekről – bá-

nyásznap, Borbála-nap, előadások, rendezvények stb. – a BKL Bányászban hírt ad a Lignit Baráti Kör elnöke, aki egyben a lapok szerkesztőbizottságának is tagja.

Az elnöki jelentéshez hozzászólt: *Hídvégi Gábor, Hamza Jenő és dr. Szabó Imre.*

A választás eredményét a szavazatszámoló bizottság elnöke, *Sulyok Pálné* osztályvezető ismertette. A mátraaljai helyi szervezet elnökének *Derekas Barnabás* stratégiai igazgatót, titkárnak dr. *Dovrtel Gusztáv* irodavezetőt, vezetőségi tagoknak *Bóna Róbert* bányai igazgatót, *Halmi György* főosztályvezetőt, *Szomor László* osztályvezetőt, *Sőregi Zsolt* csoportvezetőt, *Hamza Jenő* ny. főosztályvezetőt és *dr. Szabó Imre* ny. főmérnököt választották meg. Választmányi tagnak jelölték *Hamza Jenőt*, és megválasztották a küldötteket az OMBKE és a szakosztályi közgyűlésekre is.

A megválasztott vezetőség

Derekas Barnabás elnök a megválasztott vezetők nevében megköszönte a tagság bizalmát, majd a baráti beszélgetés felhár asztal mellett folytatódott késő délutánig.

Dr. Szabó Imre

Vezetőségválasztás a tapolcai helyi szervezetnél

Az OMBKE tapolcai helyi szervezete 2007. március 2-án tartotta vezetőségválasztó taggyűlését. *Dr. Fazekas János* elnök megnyitójában megemlékezett arról, hogy a csoportnál is jelentős évfordulók bizonyítják a szakmáért, az egyesületért végzett munka összetartó erejét. Ezek az évfordulók: 115 éves az OMBKE, 80 éves a magyar bauxitbányászat – ebből az alkalomból a BKL Bányásztnak célszáma jelent meg –, 50 éves az OMBKE közép-dunántúli csoportja, melyből a tapolcai szervezet is kialakult.

Károly Ferenc titkár részletesen beszámolt az elmúlt ciklus eseményeiről, melyekből a Bányavállalkozók Országos Egyesületével közösen megrendezett szakigazgatási konferenciákat, a Borbála-napi helyi rendezvényeket és a bányászati emlékhelyek felmérése terén végzett munkát emelte ki. *Dr. Pataki Attila* felhívta a figyelmet, hogy a mai környezetben az egyesületi munkát több szívet kell végezni, hogy megőrizhessük a szakma iránti szeretetet, a közös együttlétek örömét. *Orbán Tibor* és *Kárpáti Imre* arról beszélt, hogy Tapolca elfelejti a bauxitbányászatot – erre példa volt a művelődési ház névadási procedúrája, amiben teljesen mellőzték a város lakóival együtt tett javaslatunkat. Ezen csak összetartással, a városi rendezvényeken való látható megjelenésünkkel tudunk javítani. *Kreischer Károly* beszámolt arról, hogy a székesfehérvári fémkohász szervezethez csatlakozott környékbeli volt bauxitbányászok eleven életet élnek, és ápolják az egyesületi és bauxitbányászati hagyományokat, amiben partnerek a kálózi, gánti és kincsesbányai önkormányzatok és a lakosság.

A hozzászólások után a taggyűlés egyhangúlag elfogadta a beszámolót, *Fazekas János* a vezetőség nevében lemondott, és levezető elnöknek *Orbán Tibort* felkérte.

A jelölőbizottság előterjesztése alapján ezután a taggyűlés titkos szavazással megválasztotta az új vezetőséget; elnök: *Kovacsics Árpád*, titkár: *ifj. Kis István*, vezetőségi tagok: *Fazekas János, Fekete István, Huszár Attila, Jankovics Bálint, Károly Ferenc, Legeza Miklós, Orbán Tibor, Pataki Attila, Podányi Tibor, Szirányi Zoltán, Tiszay János, Varga Gusztáv, Vigh Tamás*. Ugyancsak titkos szavazással megválasztották a csoport küldötteit is. A taggyűlés nyílt szavazással – a bakonyi és a veszprémi helyi szervezetekkel előzetesen egyeztetve – választmányi tagnak *dr. Pataki Attilát* javasolta.

A szavazatszámolás alatt *Kovacsics Árpád*, a MAL Zrt. vezérigazgató-helyettese tartott rövid előadást a magyar alumíniumiparban az utóbbi időben lezajlott változásokról. A jelenlévők örömmel hallhatták, hogy a hazai és import (boszniai és montenegrói) bauxittermelés ill. -vásárlás alapján a vertikum – és benne a magyar bauxitbányászat – 2012-2015-ig tartó működésével reálisan számolnak.

A taggyűlés bőséges harapni- és innivaló melletti baráti beszélgetéssel zárult.

PT

A budapesti helyi szervezet vezetőségválasztó taggyűlése

2007. február 6-án a zsúfolásig megtelt Mikoviny tereben került sor a helyi szervezet vezetőségválasztó taggyűlésére.

A taggyűlésen hangzott el *Csath Béla* aranydiplomás bányamérnök előadása „Mi nótáink története (1900-1931)” címmel.

Az előadó azt a 30 éves időszakot mutatta be, miközben (1918-ban) a főiskola – kényszerű áttelepülés következtében – elhagyta az ősi várost és áttelepült Sopronba.

Selmecen a bányász-erdész dalokat német nyelven énekeltek, de megjelentek abban az időben a versfordítók is, többek között *Révay Károly, Hantos Ernő, Tassonyi Ernő* személyében. Sopronban az átköltözés után, 1921-ben jelent meg Bizony József összeállításában egy nótáskönyv, amelyben a 73 dal közül még 64 német és csak 9 magyar nóta jelent meg szöveggel és kottákkal. Az újabb fordítók: *Krug Lajos, Palmer Károly*. Az 1928-ra tervezett daloskönyv elmaradását követően a m. kir. Bányamérnöki Kar és Erdőmérnöki Főiskola Ifjúsági Köre 1931-ben kétszer adta ki a „Mi nótáinkat”. Az első – márciusi – kiadásban többek között *Somogyvári Gyula* alias Gyula diák, *Szász Károly, Palmer Károly* fordításai mellett ott találjuk az eredeti német szöveget is erdész tárgyú dalokkal, de a „dallam” és a „kotta” hiányzik. Az októberben kiadott második kiadásban már a kotta közé írt német és magyar szöveg is megjelenik.

Az előadó színesé tette az előadást vetítésekkel és a hallgatók többszörös megénekeltetésével.

A vezetőség-választás eredménye: a szervezet elnöke *dr. Horn János*, titkára *Tasnádi Tamás*, az öttagú vezetőség tagjai: *Bajkay Árpád, Bende Imre, Horváth József, Horváth Károly, Martényi Árpád*.

A taggyűlésen került sor a szakosztályi és az egyesületi vezetőségválasztó küldöttgyűlések küldötteinek megválasztására.

A program az új (régi) elnök zárszavával ért véget.

Dr. Horn János

Köszöntjük Tagtársainkat születésnapjukon!

Dr. hc. dr. Takács Ernő okl. bányamérnök február 1-jén töltötte be 80-ik életévét.

Dr. Gondozó György okl. geológus február 8-án töltötte be 75-ik életévét.

Nagy József okl. bányamérnök, munkavédelmi szakmérnök február 8-án töltötte be 75-ik életévét.

Somogyvári Imre okl. bányamérnök február 11-én töltötte be 80-ik életévét.

Varga József okl. bányamérnök február 26-án töltötte be 80-ik életévét.

Bán János gépészmérnök február 27-én töltötte be 95-ik életévét.

Sasvári Antal okl. bányamérnök február 27-én töltötte be 70-ik életévét.

Markovics Máté okl. bányamérnök március 1-jén töltötte be 75-ik életévét.

Teuschl István vegyész technikus március 3-án töltötte be 75-ik életévét.

Dr. Vékény Henrik okl. bányamérnök március 4-én töltötte be 80-ik életévét.

Menyhárh László okl. bányamérnök március 12-én töltötte be 85-ik életévét.

Tóka István okl. bányamérnök március 14-én töltötte be 70-ik életévét.

Pazsák János okl. bányamérnök március 16-án töltötte be 75-ik életévét.

Dr. Matyi-Szabó Ferenc okl. bányageológus mérnök március 20-án töltötte be 70-ik életévét.

Erdélyi Ferenc okl. bányamérnök március 21-én töltötte be 80-ik életévét.

Rumpler Lajos okl. bányamérnök március 25-én töltötte be 75-ik életévét.

Parragh Ferenc okl. villamosmérnök március 30-án töltötte be 75-ik életévét.

Bacher Ervin bányatechnikus április 26-án töltötte be 70-ik életévét.

Dr. Jenei Szabolcs okl. bányamérnök április 29-én töltötte be 70-ik életévét.

Ezúton gratulálunk tisztelt Tagtársainknak, kívánunk még sok boldog születésnapot, jó egészséget és jó szerencsét!

Dr. hc. dr. Takács Ernő

Dr. Gondozó György

Nagy József

Somogyvári Imre

Varga József

Bán János

Sasvári Antal

Markovics Máté

Teuschl István

Dr. Vékény Henrik

Menyhárh László

Tóka István

Pazsák János

Dr. Matyi-Szabó Ferenc

Erdélyi Ferenc

Rumpler Lajos

Parragh Ferenc

Bacher Ervin

Dr. Jenei Szabolcs

Hazai hírek

Bányászemlékművet avattak Tokodon

A nagyközség önkormányzata és a római katolikus egyházközség közös rendezésében bensőséges ünnepségen, több száz érdeklődő jelenlétében, 2006. december 3-án a bányaszerencsétlenségekben elhunytak emlékére bányászemlékművet avattak Tokodon.

1942. július 31-én a dorogi szénmedencében a legnagyobb bányaszerencsétlenség a tokodi Erzsébet aknában történt, ahol a sújtólégrobbanás ötvenegy bányász halálát okozta. E szomorú esemény évfordulóján eddig is emlékeztek az elhunytakra, most azonban, példás összefogással, nem kevés költséggel emlékművet is állítottak.

Emlékmű Tokodon

A Szent Márton templom mellett elkészült kompozíció központjában kiemelkedik a felújított Szent Borbála-szobor. A bányászok védőszentjének szobra egykor a bánya bejáratát díszítette, majd több mint ötven évig a templomkertben állt. A szobor mögött helyezték el az emlékfalat, melyen márványtáblákon az elmúlt 100 év bányabaleseteiben elhunyt hetvenöt bányász nevét olvashatjuk.

Az ünnepségen elhangzott többek között *Kolbert Sándor* ez alkalomra írt „Szent Borbála ének” című műve, a Szivárvány Társaskör előadásában. Az avatóbeszédet *Páncél Mihály*, a nagyközség polgármestere mondta, az emlékművet *dr. Szeifert Ferenc*, csolnoki plébános szentelte meg. Ezt követően a dorogi Bányász Fúvószenekar akkordjai mellett helyezték el az emlékezés koszorúit a nagyközség, a bányász szakszervezet és az OMBKE dorogi helyi szervezet képviselői.

Solyvár Judit

Emlékezés Dorogon

Dorog város határában a 225 éve kezdődött szénbányászat elindítóinak, folytatóinak emlékére, kutatóinak, művelőinek tiszteletére rendezett emlékülésre került sor 2007. január 26-án a dorogi művelődési házban, részben az OMBKE TB-nek, a dorogi helyi szervezetnek, valamint az MFT Tudománytörténeti Szakosztályának szép számmal megjelent tagjainak részvételével.

Matyók László, a helyi szervezet elnöke köszöntötte és vezette le az emlékülést.

A program szerint „Volt egyszer egy dorogi szénbánya...” bevezető előadást *Sziklai Ede* helyett *Liszka János* ny. bányáüzem-mérnök olvasta fel. Az ismertetésből megismerkedhetünk a Dorog környéki bányászat 1781-ben történt megindulásától, az 1960-ban elért termelési fénykorán keresztül a széntermelés hanyatlása következtében megszűnt széntermelésig.

Csath Béla aranyokleveles bányamérnök *Zsigmondy Vilmos* szerepét ismertette, aki csaknem 10 évig vezette az Esztergom megyei szénbányászat annavölgyi bányáját. 1851. március 29-én *Sándor Mór*ic gróf szolgálatába lépett, de 1859. november 30-án kölcsönös megállapodás után kilépett. *Sándor Mór*ic gr. *Zsigmondy Vilmos* működéséről az alábbiakat írta: „... mint bányavezető állt alkalmazásban, és az állásában mind hatáskörében, mind műszaki vezetésében oly tökéletesen megfelelt, hogy a bánya vezetése felfelé ívelt ...”

Kecskeméti Tibor, a Magyar Természettudományi Múzeum föld- és őslénytár osztályának szakembere „Adatok a dorogi eocén barnaköszénmedence földtani megismerésének történetéhez” című előadásában az Esztergom vidéki eocén-kutatások történetének három időszakát különítette el.

Az eocén rétegtana alapvetésének időszaka (1852-1885), *Hanken Miksa* munkássága.

Bányaföldtani kutatások időszaka (1919-1929), *Rozlozsnik Pál* munkássága.

Mélyfúrásos kutatások időszaka (1957-1980), MÁFI dorogi osztályának munkássága, mely időben az előadó maga is részt vett a fúrómagok feldolgozásában.

Előadásában bemutatta a tárgyalt három időszak zárójelentéseinek címlapjait is.

Sipos Zoltán geológus a dorogi földtani térképezésre emlékezett előadásában. A dorogi szénterület térképei 16 szaklapon két változatban készültek el:

1. Észlelési változat: Fedett, laza üledékek (quarter), valamint lösz, homok, törmelék és kibúvásban az idősebb képződmények.

2. Földtani változat: Eocén-oligocén (széntelep is tartalmazó) és triász (karsztvíztároló) képződmények.

Az előadó az 1959-1967-ig tevékenykedő, a felvételeket készítőket neveit sorolta fel, majd azokkal ismerkedhettünk meg, akik a térképlapok kiadásait végezték. Az előadásához bemutatott térképlapok támasztották alá a hallottakat.

Az előadásokhoz *Póka Teréz*, az MFT Tudománytörténeti Szakosztály elnöke, *dr. Tóth István*, volt Dorogi Szénbányák igazgatója szözltek hozzá, megemlítve az ilyen célzatú előadások szükségességét, a múlt részletes felidézésével.

Az előadások után a résztvevők megtekintették a Dorogi Bányász Emlékházat és a kalcit kollekciót tartalmazó ásvány-múzeumot.

Csath Béla

Bakonyi „dínók” Budapesten

A Napló 2007. március 23-ai száma terjedelmes interjúttal közöl az ajkai származású dr. Ósi Attilával, az MTA paleontológiai kutatócsoportja tagjával abból az alkalomból, hogy vizsgálatért Argentínában tett tanulmányútjáról.

A cikk beszámolója arról is, hogy a Magyar Természettudományi Múzeumban megnyílt „Patagónia óriás dínói” c. kiállításon láthatók a Bakonyban talált (lásd Ósi Attila és szerzőtársai cikkét a Bányászat 2006/6. számában) leletek is. A Hungarosaurus és a Bakonydraco maradványait háromdimenziós rekonstrukció segítségével tették látványossá, a nagyközönség számára is érdekessé.

A kiállítás novemberig tekinthető meg.

Napló, 2007. 03. 23.

Károly Ferenc

Nagyteljesítményű szélérőmű Észak-Kelet-Magyarországon

2006. október 11-én helyezték üzembe Felsőzsolca térségében a „Cervantes” névre keresztelt, a Vestas cég V90 típusú közüzemi hálózatba csatlakoztatott szélérőművét.

A 2006-os év első felében végzett szélmérések azt igazolták, hogy 105 m-es gondola magasságban 6,1-6,2 m/s értékű az átlagos szélesség, amely a berendezéseknél várhatóan 26-30%-os éves csúcskihasználást jelent. A berendezés éves teljesítményét 4 300 000–4 600 000 Wh-ra prognosztizálják.

A berendezés aszinkron generátorral működik, az inverten keresztül továbbítja az energiát a gondolában lévő 20 kV-os transzformátor irányába, tehát a gondoláktól 20 kV-os vezeték húzódik az átadás pontján lévő védelmi és kapcsoló rendszerig.

Dr. Horn János

Szén-dioxid árverés

A magyar állam 2006. december 11-én 1,197 millió kibocsátási egységet adott el az Európai Unió emisszió-kereskedelmi rendszerében (ETS) 7,42 eurós tonnánkénti árfolyamon. Az interneten lezajlott szén-dioxid árverés eredményeképpen a központi költségvetés így mintegy 2,3 milliárd forint bevételhez jutott. Az aukción háromezer kvótára nem érkezett sikeres vételi ajánlat, ezek sorsáról a pénzügyminisztérium később dönt. Az ügyletet a Vertis Környezetvédelmi Pénzügyi Tanácsadó Zrt. bonyolította.

(Forró Drót 2006. december, p.: 5)

Dr. Horn János

Megalakult a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal

2006. december 20-án jelentek meg azok a kormányrendeletek, amelyek a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (továbbiakban: MBFH) létrehozásával kapcsolatosak.

A 267/2006. (XII. 20.) korm. rendelet többek között kimondja, hogy

– az MBFH központi hivatal, amelynek irányítását a bányászati ügyekért felelős miniszter látja el,

– az MBFH-t az elnök vezeti,

– az MBFH területi szervei a bányakapitányságok (Budapest, Miskolc, Pécs, Szolnok, Veszprém), a bányakapitányság vezetője a bányakapitány,

– a kormány a Magyar Bányászati Hivatal nevét Magyar Bányászati és Földtani Hivatalra változtatja, a Magyar Geológiai Szolgálat valamint a Szénbányászati Szerkezetátalakítási Központ megnevezésű szerveket megszünteti, melyek jogutódja az MBFH,

– az MBFH állami földtani feladatai ellátásában a MÁFI és az ELGI közreműködnek.

A 268/2006. (XII. 20.) korm. rendelet a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) korm. rendelet módosítását tartalmazza.

A 269/2006. (XII. 20.) korm. rendelet a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal hatósági jogkörével összefüggő egyes rendeletek módosítását tartalmazza.

Mindhárom kormányrendelet – melyek 2007. január 1-jén lépnek hatályba – a 158. számú Magyar Közlönyben jelentek meg.

Dr. Horn János

Visonta +29 MW

Üzembe állították a Mátrai Erőmű Zrt. új előtét-gázblokkját, mely a vele összekapcsolt blokkok hulladék hőenergiáját hasznosítja. A projekt során a meglévő IV-es, V-ös helyszámú blokkokhoz kapcsolt 2 db előtét-turbina végleges teljesítménye egyenként 25 MWh lesz.

(Forró Drót 2006. november)

Dr. Horn János

Szivattyús tározó épülhet

Előzetes engedélyt adott ki a Magyar Energia Hivatal egy magyarországi 600 MW-os szivattyús tározós erőmű létesítésére. A Szinerg Energia Kft.-nek 150 milliárd forintos beruházás megvalósítására négy éve van.

(Forró Drót 2006. november)

Dr. Horn János

Magyarország ásványi nyersanyagvagonya 2006

2006 decemberében jelent meg a Magyar Geológiai Szolgálat (MGSZ) által összeállított „Magyarország ásványi nyersanyagvagonya 2006” című kiadvány. Az MGSZ és jogelődjei (OFF, KFH) 1953 óta adják ki ezt a kiadványt, amely az összesített adatokat tartalmazza az adatvédelmi törvény betartása mellett hazánk ásványi nyersanyagvagonyáról.

2005 óta a kor követelményeinek megfelelően a kiadvány már CD lemezen jelenik meg, és a korábbi adatokon kívül számos térkép és fénykép is szerepel a színes kivitelben, kiváló technikával készült lemezen. A borítóban idén is egy 16 oldalas színes füzet tartalmazza a legfontosabb adatokat.

Az országos ásványvagyon-nyilvántartás több mint 3500 is-

mert (2005-ben ez a szám csak 3200 volt) lelőhely 32 milliárd tonna földtani és 13,6 milliárd tonna ipari vagyónát foglalja magában, amely a 2006. január 1-jei állapot szerint 9031 milliárd forint nominál gazdasági eredményt (az ipari ásványvagyron mennyiségének a fajlagos árbevétel és a fajlagos ráfordítás különbségével való szorzata, mely nincs diszkontálva) jelent (ez a szám 2005. január 1-jén 7302 milliárd forint volt).

Az ismert ásványi nyersanyagokon kívül mintegy 644 milliárd tonna földtani és 480 milliárd tonna ipari reménybeli vagyont tartanak nyilván.

A program és az összeállítás az MGSZ dolgozóinak – akiknek a nevét a CD is tartalmazza – kimagasló szakértelmét és munkáját dicséri.

Dr. Horn János

Föld alatti gáztárolás

A Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség, a MOL és az MSZKSZ Biztonsági Földgáztároló Zrt. január 3-án több elemből álló szerződésesomagot írt alá a földgáz biztonsági készletezéséről szóló törvény előírásainak teljesítése érdekében.

Magyarországon az úgynevezett primer energiahordozók éves felhasználását tekintve a földgáz részaránya 40 százalék, de fűtési célú alkalmazása 70 százalékos. Ennek megfelelően a szezonális hatás rendkívül markáns. A napi igények évszaktól függően 3-90 MNm³ között változnak. Jelenleg a hazai termelés maximum 10 MNm³/nap forrás biztosítására képes. A maximális felhasználás további igényeit importból és a föld alatti gáztárolók működtetéséből nyerjük.

Magyarországon jelenleg öt gáztároló üzemel E-ON tulajdonban.

– *Hajdúszoboszló*: mobil készlet: 1400 MNm³, csúcskapacitás: 19,2 MNm³/nap

– *Zsana*: mobil készlet: 1300 MNm³, csúcskapacitás: 18,0 MNm³/nap

– *Puszttaederics*: mobil készlet: 330 MNm³, csúcskapacitás: 2,6 MNm³/nap

– *Pusztaszőlős*: mobil készlet: 160 MNm³, csúcskapacitás: 2,1 MNm³/nap

– *Algyó-Maros-I*: mobil készlet: 150 MNm³, csúcskapacitás: 2,3 MNm³/nap

2006 januárja és februárja megmutatta, hogy a biztonságosnak gondolt importban is van veszély. Az időszakhoz kapcsolódó ellátási nehézségek üzletileg felértékelték a fogyasztóhoz közeli gáztárolókat. Európában a továbbiakban is fennmarad az orosz gáz iránti igény.

MOL Panoráma, IV. évf. 2. szám (2007)

Dr. Csaba József

A MOL századik vízszintes kútja

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Kőolaj-, Földgáz- és Víznyászati Szakosztálya 2006. október 9-10-én Szolnokon, a Garden Hotelben rendezte meg a „MOL századik, vízszintes kútja” konferenciát. A konferenciához egy bemutató kiállítás is csatlakozott.

A konferenciára a MOL-on kívül meghívást kapott mind az a 14 szervizcég, akik ebben a tevékenységben részt vettek, a szomszéd államok kőolaj- és földgázkutatásával és termelésével foglalkozó társaságai, a Magyarországon szénhidrogén-kutatási és -termelési koncesszióval vagy kutatási engedéllyel rendelkező társaságok, valamint a szakmához kapcsolódó tudományos társaságok is. A 102 résztvevő 11 előadást hallhatott angol nyelven, és hat bemutató kiállításnál szerezhettek bővebb információt.

Ósz Árpád

Egy bányász „Az én hazám”-ban

2007. január 16-án, a Kossuth Rádió „Az én hazám” című műsorában Kovács József nyugdíjas bányagépész-technikus gondolatait hallgathatta meg az ország, aki – többek között – az alábbiakat mondta:

„Jó szerencsét! Ezzel a köszöntéssel fogadtak a 60-as évek végén, mikor a Dorogi Szénbányánál kezdtem hegesztőként dolgozni, a bányászok hamar befogadtak. Eltelt 10 év, mire megértettem e köszöntés lényegét...”

A Dorog-esztergomi szénmedencében 1781-ben elkezdődött bányászat 2004-ben megszűnt. Ez évben ünnepeltük a 225 éve kezdődött bányászati tevékenység kezdetét a Csolnoki Bányász Klubban. A bányászat meghatározó volt a települések fejlődésében, az itt élő emberek életmódjában, gondolkodásában. Kollégáimmal mindent megtettünk és teszünk annak érdekében, hogy a bányász hagyományok el ne felejtődjenek. Csolnokon, lakhelyemen, ahol kezdődött a bányászok, bányászmuzeumot hoztunk létre, 2001-ben avattuk, ahol elhelyeztük bányász ősaink még fellelhető bányászati eszközeit, írásos emlékeit, szinte az utolsó pillanatban. Azóta is szinte hetente kapunk különböző bányászati emléktárgyakat, írásokat, eszközöket a dorogi kistérség falvaiból. A bányásznap és Szt. Borbála-napi ünnepeken igen sokan vesznek részt bányászok, ma már sajnos nagyobb számban a hozzátartozóik, mivel a bányászok is korán halnak meg.

A nagy hazám a Kárpát-medence, ezen belül ez az én kis hazám, a Dorogi Szénmedence, ahol élek, tanulom nyugdíjas-ként a fafaragást, kollégáimmal ápolom a bányász hagyományokat, amivel tartozom bányász ősainknak és az utánunk következő generációknak.”

Befejezésül Kovács József Hajós Erzszi „Jó Szerencsét!” c. versét mondta el.

Pados József

Könyv- és folyóiratszemle

A pécsi „Sahti per”

A Pécsi Szemle (várostörténeti folyóirat) 2006. évi téli számában (p.: 60-81) jelent meg Blasszauer Róbert középiskolai tanár írása „A pécsi Sahti per” címen. (A cím az 1928-ban a Donyeck medencében fekvő Sahti szénbányánál lezajlott koncepció perre utal.) Blasszauer Róbert részletesen beszámol Wietorisz Róbert, Lugosi György, dr. Rihmer László bányamérnökök és Mosonyi Sándor bányamester meghur-

colásáról, megaláztatásukról, a koncepció peréről majd szabadulásukról. A cikk 54 hiteles dokumentum (pl.: ÁBTL, BML, MSZMP) címét is megadja. Wietorisz Róbert 1973-ban, dr. Rihmer László 1982-ben, Mosonyi Sándor 1984-ben, Lugosi György 1996-ban hunyt el.

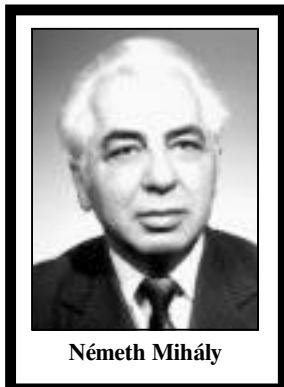
A Pécsi Szemle egyes példányai (600 Ft) megrendelhetők a szerkesztőség címén (7626 Pécs, Búza tér 8., tel./fax/üzenet-rögzítő: 72-334-811, e-mail: romwalter@freemail.hu).

Dr. Horn János

Németh Mihály (1925–2006)

Mély megrendüléssel vettük a hírt, hogy *Németh Mihály* aranyokleveles bányamérnök, a Veszprémi Szénbányák nyugalmazott termelési igazgatója 2006. december 30-án, életének 82. évében, Balatonalmádiban elhunyt.

1925. május 24-én született Pinkamindszenten, középiskolai tanulmányait Kőrmenden és Szombathelyen folytatta. 1948-ban jelentkezett a soproni alma materünk hallgatójának, ahol 1952-ben végzett.

Az egyetem elvégzése után a padragi bányüzemnél kezdett dolgozni. Bányamérnökként – mint generációjának minden tagja – részesévé vált a szénbányászat államosítás utáni teljes történetének, annak fényes és árnyékos oldalait is megtapasztalva.

Pályája szorgalma, kitartása, szervező és emberi kapcsolattartási képessége, tudása révén egyenesen ívelt felfelé. 1954-ben már a *Dudari Bányánál* volt aknavezető, 1958-tól üzemvezető főmérnök. Részesese volt az új Iker-akna üzembe helyezésének, az első magyar gyártmányú berendezéssel felszerelt szkíp-akna beindításának, majd a termelés felfutásának, irányítása alatt a bánya 1967-re elérte a 480 ezer tonna termelési szintet. Bizony ez nem kis feladat volt, hiszen 1961. október 16-án karsztvíz-betörés miatt csaknem az egész bánya víz alá került, és az elzárási munkák 1964 végéig elhúzódtak, emellett az üzem évi 300 ezer tonna szenet termelt a legkedvezőtlenebb időszakban is. Vezetése alatt jelentős műszaki fejlesztéseket hajtottak végre. A bánya

áttért az acélszerkezetes TH vágatbiztosításra és a széles homlokú fejtési rendszerre, 1958-tól bevezették az acéltámas frontfejtési biztosítást, a jövesztés „Dombasz” kombájnnal, majd Loebbe széngyaluval történt.

A sikeres és eredményes munka elismeréseként, 1968-ban a Közép-dunántúli Szénbányák igazgatósága Műszaki Fejlesztési Csoportjának vezetőjévé nevezték ki. Ebben az időszakban valósult meg a vállalat teljes területén a TH biztosítású vágathajtás, az elővájások gépesítése, a széles homlokú fejtések bevezetése, a gumihevederes szállítási mód kiépítése, a diszpécser szolgálat kialakítása.

1977-ben a vállalat műszaki vezérigazgató-helyettesének nevezték ki. Ebben a beosztásban tevékenykedett 1980 végéig, a Közép-dunántúli és Várpalotai Szénbányák összevonásáig. Ez volt a *Közép-dunántúli Szénbányák* fejlődésének legintenzívebb időszaka. Az elért eredmények dicsérik Németh Mihály tehetségét, vezetői rátermettségét, aki soha nem felejtette el, hogy azok nemcsak az Ő, hanem egy jól működő üzemi és vállalati kollektíva eredményei is. A két nagy szénbánya vállalat összevonása után 1981-ben az új *Veszprémi Szénbányák Vállalat* termelési igazgatója lett. Ebben a beosztásban dolgozott 1983-ban történt nyugdíjazásáig.

Szakmai munkáját számos kitüntetéssel ismerték el. Ötször kapott *Kiváló Dolgozó*, kétszer *Kiváló Bányász* kitüntetést, megkapta még a *Kiváló Műszaki Dolgozó*, a *Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának kitüntető jelvényét* és a *Munka Érdemrend* bronz fokozatát. A bányászatban eltöltött aktív éveikért a *Bányászati Szolgálati Érdemérem* bronz, ezüst és arany fokozatát kapta. 2003-ban az *50 éves Bányász Szakszervezet-i* tagságát ismerték el, 1997-ben az OMBKE 40 éves tagságáért *Sóltz Vilmos emlékérmét* kapott. 2003-ban aranyokleveles bányamérnök lett.

Németh Mihály tulajdonságai közül ki kell emelni, hogy szerény, csendes, mások érdemeit elismerő, bizalmát elnyerő, közvetlen kapcsolatot teremtő, soha senkit meg nem bántó, mégis határozott ember volt. Nyugdíjazása után is részt vett a társadalmi életben, a szakszervezeti munkában, az OMBKE helyi szervezetében, a bányász nyugdíjas klub tevékenységében. Sajnáljuk, hogy nem lesz többé jelen közös rendezvényeinken.

A bányászhimnusz harangjátéka mellett 2007. január 11-én kísértük utolsó útjára a Veszprémi Magyarok Nagyszonyja Római Katolikus Templom altemplomába.

Kedves Németh Mihály aranyokleveles bányamérnök kollégánk! Búcsúzunk Tőled a volt szénbánya vállalat dolgozó, bányász- és nyugdíjastársaid, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Helyi Szervezete, a Bányász-, Energiaipari Dolgozók Szakszervezete, a Veszprémi Bányász Nyugdíjas Klub, az ismerősök, barátok és évfolyamtársaid nevében. Emlékedet megőrizzük!

Bolyky Zoltán

Helyreigazítás

Cseh Béla okl. villamosmérnök oroszlányi tagtársunk *halálhíre tévesen* jelent meg 2006. évi 6. számunkban. A hibánkat nem menti, hogy azt egy névazonosság következtében követtük el. Elnézést kérünk valamennyi kedves Olvasónktól és *Cseh Béla* tisztelt tagtársunktól, akinek ezúton is jó egészséget kívánunk!

Podányi Tibor felelős szerkesztő

Tóth János (1921–2006)

Tóth János

2006. június 10-én Székesfehérváron elhunyt *Tóth János* útépitő technikus.
1921. január 17-én született a felvidéki Százdon (ma Szlovákia). Az általános iskola elvégzése után szülei néhány hold földjén és az építőiparban dolgozott. 1944-1948-ig tartó hadifogsága után került a *Fejér megyei Bakonykutiba*, ahova szülőfalujából időközben kitelepített édesapját és húgát követte.
A *Várpalotai Városépítő Vállalatnál* helyezkedett el. 1953-tól Kincsesbányán a Fejér megyei Bauxitbányánál ács, majd művezető, később építésvezető volt. Közben továbbtanult és 1965-ben elvégezte a Jáky József Útépitő Technikumot. A bauxitbányától 1981-ben ment nyugdíjba.
A közéleti munkát szívesen végző, hívó embernek tartotta magát. Falujában 1960-tól tanácsstag, vb-tag, előljáró, majd már nyugdíjas éveiben, 1990-ben és 1994-ben is polgármesterré választották.
Az OMBKE-nek 1976-tól volt tagja.

Tóth Zoltán

Hartmann István (1940–2007)

Őszinte fájdalommal búcsúzunk kollégánktól, barátunktól, a MEE oroszlányi szervezetének alapító tagjától és első titkárától, aki hosszantartó súlyos betegség után 2007. február 6-án elhunyt.

Hartmann István

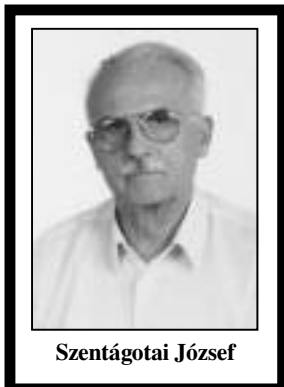
1940-ben Pécsen született, és középiskoláit ugyanitt, a Zipernowsky Gépipari Technikumban végezte. Majd 1964-ben Budapesten a műszaki egyetem erősáramú villamosmérnöki karán szerzett diplomát.
Mint fiatal pályakezdő mérnök a VERTESZ vállalat dolgozójaként a pécsi erőműben dolgozott. 1966-ban az Oroszlányi Szénbányák XXI. és XXII. Bányauzeménél a VERTESZ megbízásából a külszíni és föld alatti főelosztók szerelését vezette, irányította.
Még ebben az évben családjával együtt Pécsről Oroszlányra költözött, és az Oroszlányi Szénbányák Központi Gépjavító Üzem villamos részleg vezetője lett. Nevéhez fűződik a 35 kV-os külszíni légvezeték és transzformátor állomások korszerűsítése és a központi vezérlések kialakítása. Szerepe volt még az SB-Rb robbanásbiztos berendezések javítási és vizsgálati technológia bevezetésében.
Ambícióját és szakmai elkötelezettségét értékelve áthelyezték az Oroszlányi Szénbányák gépészeti osztályára, ahol a villamos részleg vezetője lett. Feladata volt a külszíni és bányauzeményi villamos munkák felügyelete, a villamos erőátviteli hálózatok és gépek, berendezések üzemvitelének koordinálása. Emellett szakmai tanfolyamokat is szervezett. Munkatársaival tervezte és valósította meg a bányában a mai napig is használatos energiavonatot.
Munkáját mindvégig kimagasló színvonalon, vezetői és kollégái megbecsülése mellett végezte. Szakmájának elismert képviselője volt, aki a közösségért is sokat tett, a Bányagépészet a Műszaki Fejlődésért Alapítvány kuratóriumának titkára volt egészen haláláig. A Bányászati Múzeum létesítésének gondolata is tőle származik. Elindítója és szervezője volt a város központi TV-antenna kábelhálózat kiépítésének és az Oroszlányi Városi Televízió létrehozásának.
Munkáját mind a szakma, mind Oroszlány város kitüntetésekkel is elismerte: Bányászati Szolgálati Érdemérem bronz fokozata (1987), a Magyar Elektrotechnikai Egyesület Kandó Díja (1994), MTESZ Emlékérem (1995), Hell-Bláthy Díj (1995 és 1999), OMBKE Emlékplakett (1999), „Oroszlány Városért” Emlékplakett (1987), „Oroszlányért aranygyűrű” (1999).
1999-ben megbetegedett és hosszan tartó súlyos betegségben szenvedett egészen 2007-ben bekövetkezett haláláig. Személyében kitűnő villamos szakembert, segítő kollégát és szerető családapát veszítettünk. Emlékedet megőrizzük!

Malomvölgyi Tibor

Szentágotai József (1922–2006)

Szomorú szívvel vettük tudomásul, hogy *Szentágotai József* bányaművelő technikus kollégánk, barátunk és volt munkatársunk 2006. november 8-án, türelemmel viselt betegség után, Székesfehérváron elhunyt.

Budapesten született 1922. október 10-én. Elemi iskoláit és a középiskola alsó osztályait ugyanott, a felső osztályokat a székesfehérvári kereskedelmi középiskolában végezte, és itt is érettségizett. A II. világháború eseményei őt is magukkal sodorták. Németország területén került hadifogságba, ahonnan 1945 év elején jöhetett haza, majd az akkor szokásos vizsgálati fogság után szabadult.

1945 júniusától elsősorban pénzügyi vonalon dolgozott 1951-ig. Nevezetesen: Egyházmegyei Takarékpénztár Rt.-nél – államosítása után Fejér megyei Takarékpénztár –, majd a siófoki Állami Halászati Vállalatnál volt pénzügyi előadó és főkönyvelő-helyettes.

1947-ben a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem hallgatója volt, de az akkori politikai viszonyok következtében tanulmányait nem folytathatta.

A bányászattal 1951-ben került közvetlen kapcsolatba, amikor saját kérésére a Dunántúli Ásványbánya Vállalathoz helyezték, ahol beruházási előadó, majd áruforgalmi osztályvezető volt.

1960-ban a számviteli végzettsége mellé Tatabányán okleveles bányaművelő technikus képesítést szerzett. 1956-62 között Fehérvárcsurgón a tatárhegyi bánya üzemvezetője, majd 1962-től, az előkészítőmű üzembe helyezése után, a modern homoküzem üzemvezető-helyettese lett. Ezen beosztásából, ahol műszaki tudása mellett a gazdasági és pénzügyi ismereteit is nagyon jól tudta hasznosítani, 31 éves bányászati szolgálat után vonult nyugdíjba.

Mindig megbízható, pontos, korrekt volt hivatali és emberi kapcsolatában egyaránt, amiért felettesei és beosztottai tisztelték és becsülték. Munkája elismerését jelzi Kiváló Bányász (1981) kitüntetés, és tulajdonosa a Bányász Szolgálati Érdemérem mindhárom fokozatának. 1977-től OMBKE tag volt.

Hamvasztás utáni búcsúztatása 2006. november 18-án volt a székesfehérvári „Csutora” temetőben, a római katolikus egyház szertartása szerint. Családtagok, rokonok, barátok, volt munkatársak és ismerősök kísérték utolsó útjára.

Nyugodjál békében! Búcsúzzunk és mondunk utolsó Jó szerencsét!

Cserháti József

Baksai Vilmos (1932–2006)

2006. május 16-án Tatabányán elhunyt Baksai Vilmos bányatechnikus, a Tatabányai Szénbányák nyugdíjasa. 1932. július 27-én született Budapesten, Tatabányán végezte el az elemi iskolát, majd a Bányaiipari Technikumot.

Első munkahelye a Tatabányai Bányagépgyártó Vállalatnál volt, majd a Kóta-féle robbantástechnikai kutató intézetben folytatta munkáját. 1956. január 1-jétől a Tatabányai Szénbányák kísérleti csoportjához került, ahol annak megszűntéig dolgozott. Ezután a szénbányák biztonságtechnikai osztályán bízták meg különböző teendőikkel.

Rendkívül nagy szorgalommal és odaadással, odafigyeléssel végezte munkáját minden munkahelyén 1984-ben bekövetkezett nyugdíjba vonulásáig. Munkásságát több kitüntetéssel ismerték el: 1975-ben Bányász Szolgálati Érdemérem bronz-, 1979-ben ezüst-, 1984-ben arany fokozatait, 1981-ben eredményes és termékeny újtói tevékenységéért a Kiváló Újtói arany fokozatát nyerte el.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület 40 éves egyesületi tagjáért a Soltz Vilmos Emlékéremet adományozta számára.

2006. május 20-án családja, barátai és munkatársai kíséretében helyezték örök nyugalomba a tatabányai VII. telepi temetőben. Emlékét megőrizzük, nyugodjon békében.

Utolsó jó szerencsét!

Hídvégi Ferenc

Kispál József (1933–2006)

Mély megrendüléssel fogadtuk a hírt, hogy *Kispál József* bányatechnikus 2006. augusztus 6-án rövid, de súlyos betegségben elhunyt. Halála előtt hat héttel még az Erdélyben szervezett kirándulásról beszélgettünk, nagyon készült az útra. Két nap múlva a kórházba ment ellenőrzésre, a vizsgálat eredményei alapján ott fogták, és sajnos az ötödik héten értesültünk, hogy meghalt. Nagyon váratlan volt halálhíre.

1933. április 24-én Istenmezején született. Édesapja acélgyári munkás volt, rövid idő múlva Salgótarjánba költöztek. Elemi iskoláit ott végezte, majd a négy polgári iskola végzése után 1950-ben a salgótarjáni Építőipari Vállalatnál kezdett dolgozni.

1951-ben került a Nógrádi Szénbányák kisterenyei igazgatóságára létszámyilvántartónak. 1952-ben a Rónai Bányüzem következett, itt már bérelszámolási csoportvezető volt a beosztása. 1960-ban képesített könyvelői vizsgát tett, majd 1964-ben elvégezte a bányaiipari technikumot.

1970-ben a Nógrádi Szénbányák Igazgatósága mérnökségi osztályának dolgozója lett. 1979-ben a Kányási Bányüzemhez került, itt mérnökségvezetőként, az üzem bezárásáig végezte munkáját. 1988-ban innen ment nyugdíjba.

Szorgalmas, megbízható középvezetőként végezte munkáját, vezetői teljes megelégedésével. Az OMBKE-nek 1982-től volt tagja. Minden rendezvényen ott volt, mindig számítani lehetett munkájára.

2006. augusztus 9-én családja, volt munkatársai, ismerősei körében római katolikus szertartás szerint a Bányász-himnusz dallamai mellett helyezték örök nyugalomba a salgótarjáni régi temetőben.

Kedves kollégánktól ezúton búcsúzunk és mondunk utolsó Jó szerencsét!

Vajda István

Gyászjelentés

Magyar Béla üzemmérnök életének 62. évében, 2006. október 21-én, Oroszlányban elhunyt.

Nagy Mátvás bányatechnikus életének 86. évében, 2006. november 19-én, Gyöngyösön elhunyt.

Csepregi Mária okl. bányamérnök életének 77. évében, 2006. december 17-én, Esztergomban elhunyt.

Murányi Zoltán felsőfokú technikus életének 84. évében, 2007. január 2-án, Miskolcon elhunyt.

Móri Zoltán bányatechnikus 66 éves korában, 2007. március 19-én, Miskolcon elhunyt.

Dunai Ferenc okl. bányamérnök életének 86. évében, 2007. március 21-én, Dorogon elhunyt.

(Tagtársaink életútjáról későbbi lapszámunkban fogunk megemlékezni.)

Figyelem! E-mail címváltozás!

A *BKL Bányászat e-mail címe* a szolgáltató nevének megváltozása miatt 2004. július 1-jétől bkl.banyaszat@axelero.hu-ról bkl.banyaszat@t-online.hu-ra változott. Erre többször felhívtuk tisztelt Olvasóink és Partnereink figyelmét. A szolgáltató továbbra is elfogadta a bkl.banyaszat@axelero.hu címzésű leveleket – mint ahogy mi is a mai napig kapunk ilyeneket – (legfeljebb azok lassabban érkeztek a címzetthez).

A T-Online Magyarország tájékoztatója szerint 2007. május 31-ével megszüntetik a mail@axelero.hu szervereket. Kérjük ezért tisztelt Olvasóinkat, Cikkíróinkat, Hírt-beküldőinket, valamennyi Partnerüket, hogy címjegyzékeikben a *BKL Bányászat e-mail címét* (és értelemszerűen esetleges más axelero-s címeiket is) *kijavítani szíveskedjenek*.

Szerkesztőség

Külföldi hírek

A přibrami bányászat a tudományban és a technikában

A bányászat jelentőségét és feladatait tárgyalta Přibramban a 45. jubileumi szimpózium. A helyszín a jelenkori bányászat megítélésének hozzáértő megvitatását inspirálta, Přibram bányászváros Közép-Csehországban, 59 kilométerre Prágától. A városban a 14. századtól az arany-, az ezüst- és az ólom-bányászat valamint -feldolgozás nyújtott megélhetést a lakosok zömének, de a bányászat még korábbi korokba nyúlik vissza. A kohászat első írásos emléke 1311-ből származik, a később létesült kohó 220 éves. Az építészeti emlékek a korabeli polgárság jólétét sugározzák. Lenyűgöző a Szent Hegyen a legrégebb cseh Mária kegyhely oltára, amely bizonyosan a helyi bányák ezüstjéből készült.

A přibrami bányászat aranykora a 19. században volt, amikor innen származott a csaknem egész Közép-Európát átölelő Osztrák-Magyar Monarchia ezüst- és ólomtermelésének 97,7%-a. 1849-ben Přibramba települt Selmecről a Bányászati Főiskola, amely az 1945. évi Ostravába költözéséig képezett itt bányászati szakembereket. II. Rudolf császár alatt a város megkapta a szabad királyi város rangját. Később a bányászat visszaesett, és csak az 1960-as évektől, az ólom-, a cink és az uránbányászattal jött el az újabb fellendülés. A II. világháborút követően az ezüst és ólom ércből való előállítását kiegészítette az előregedett akkumulátorok feldolgozása. A kohászat műszaki fejlődése folyamatos volt, és napjainkban innen származik a világ ólomtermelésének 0,5%-a.

Přibramban található Csehország legnagyobb bányászati múzeuma, amely 3 részre tagolódik: a Brezove Hory bányászati körzetre, az uránbányászati körzetre a Vojna büntetőlágerrel, valamint a 15. századi Öregbányára Nový Knínben. A múzeum az épségben fennmaradt régi bányászati létesítményeket, az akkori világ élenjáró technikáját ismerteteti, a legmélyebb aknája eléri a 1600 métert. Megtekinthető a korabeli kerek vízemelés, a Közép-Európában először használt ércszállító gőzgépek. Ezek kiválóságáról szól, hogy mindkettő 1978-ig, a bánya bezárásáig üzemben volt, és a körzet teljes vilamosítása sem indokolta a gőzgépek kiváltását. I. Ferenc József uralkodása alatt 1875-ben az itteni Vojtech bányában haladták meg a világon először az 1000 m művelési mélységet. A teljesítményt császári ünnepség követte, amelyen a bányászok egyenruhát viseltek.

Az ezüst- és ólomérc bányászatot kiegészítette az uránbányászat. A geológusok régen tudtak az előfordulásról, de akkor még nem volt ismert az urán energiahordozóként való felhasználásának lehetősége, és textil- illetve porcelánfestésre, valamint gyógyászati célokra volt használatos. Az első energia célú uránbányászati aknát 1948-ban helyezték üzembe és közel egy évszázad után újabb csúcs született, amikor 1975-ben az egyik akna elérte az 1838 méter mélységet. Az uránércet 1991-ig termelték, mikorra a művelés a mélységével növekvő költségek és az uránárak csökkenése miatt gazdaságtalanná vált. Manapság az árak jelentős növekedése nyomán ismét kezdenek ezüstöt, ólmot és uránt termelni.

A szimpóziumon Jiří Jez bányamérnök, vezérigazgató elnökölt, Ing. Ivan Fuksa polgármester és Ing. Jaromír Volný képviselő mondott köszöntőt. A tanácskozáson a vezérigazgató úr megtisztelt meghívásának eleget téve dr. Szűcs István bányamérnök kollégával vettünk részt és tartottunk két előadást.

Három vitaindító előadás hangzott el. Ing. Zbyšek Sochor előadásában előbb 111 régi bányakörzet 6500 régi létesítménye ökológiai baleset nélküli szanalásának és felszámolásának állami szervezési gyakorlatát ismertette, majd Európa energetikai helyzetével foglalkozott. Rámutatott, hogy hosszú ideje

nőnek az Európai Unióba gyakran kockázatos országokból behozott kőolaj- és földgázárak, miközben az EU-ban energetikai nyersanyagszükségletének felét importálja, és 20 év múlva az arány eléri a 70%-ot. Az EU-ban a fenntartható fejlődés keretében döntö a fosszilis tüzelőanyagok felhasználása. A 2030-ig kidolgozott cseh állami energetikai koncepciót úgy kell 2050-ig kiegészíteni, hogy a jövőben csökkenjen az importfüggőség. A megoldást a barnaszénttermelés jelenti. Az is előrevetíthető, hogy az uránárak növekedésével a termelése újra gazdaságossá válik.

Ing. Zdenek Kunický megemlékezett a 220 éves přibrami érckohászatról, és hangsúlyozta folyamatos műszaki fejlődésének fontosságát a gazdaság történetében.

Ing. Bedřich Michálek az energetikai urán termelésének és árának világméretű növekedésére hívta fel a figyelmet, majd történeti áttekintést adott az egész cseh és ezen belül a Rožná-bányai termeléséről, valamint az érc feldolgozásáról. Ismertette a föld alatti vizekből történő ércbányászatra irányuló kutatást.

A vitaindító előadások lezárásaként az elnök kiemelte, hogy az EU nyersanyagimport függő, a termelés lassabban nő, mint a szükséglet. Nincsenek termelési kapacitások, és hiány van képzett szakemberekben. Az ismeretek bővítését segítheti a Stráž-i oktatási központ, amely a Londoni World Nuclear University védnöksége alatt működik.

A szekciókban elhangzott előadások és viták jól segítették az üzemek és intézetek tapasztalatának megismerését. Örömmel nyugtáztuk, hogy a magyar előadásokat érdeklődés kísérte.

Balekavatás a szakestélyen

A szimpóziumot a hely hagyományainak megfelelő színvonalú szakestély koronázta.

Dr. Vojuczki Péter

Guineai bauxit

Guinea-ban a bauxit a legnagyobb mennyiségben termelt ásvány, az ország biztosítja az USA és Kanada igényének a felét, valamint Európa timföldgyárainak is a legnagyobb szállítója. Az ország éves termelése 16 Mt. Jelenleg három területen – Sangaredi, Frigula és Kindia – működnek bauxitbányák, melyekből az orosz nagyvállalat, a Rusal működtet kettőt. A Boké bányüzem (a világ legnagyobb exportálója) Észak-Amerika és Európa, míg Frigula és Kindia Oroszország és Ukrajna timföldgyáraiba szállít.

A guineai kormány saját timföldgyártó kapacitás kiépítését tervezi, ehhez tárgyalásokat kezdett a torontói Global Alumina céggel.

Mining Magazine, 2006. november

Bogdán Kálmán

Kanada: középpontban az uránbányászat

Kanada a világ uránium-termelésének felét adja. A bányák és az egyéb uránipari létesítmények az Athabasca medencében, Saskatchewan tartományban vannak. Az új beruházásokat és fejlesztéseket a tartományi kormányzat segítségével indították el.

A Cameco Vállalatnak két bánya- és előkészítő üzeme van: a McArthur River és a Rabbit Lake. Éves termelésük 5850 t ill. 2500 t uránoxid (U_3O_8). Folyamatban van további két bányauzem – Cigar Lake és Midwest – feltárása, melyek közül az első a világ jelenleg ismert legnagyobb (104 kt U_3O_8) és a legjobb minőségű (19%) ércvagonú föld alatti bányája.

Az Athabasca medencében üzemel még a McClean Lake bányauzem is, melynek éves termelése 2500 t U_3O_8 (minősége 2,4%).

Mining Magazine, 2007. január

Bogdán Kálmán

Oroszország a globalizált alumíniumiparban

Az alumíniumiparban két dolog jelent nagy előnyt, mégpedig a jó minőségű bauxitvagyon és az olcsó villamos energia. Oroszország a másodikkal rendelkezik, a közép-szibériai nagy teljesítményű vízi erőművek adják ezt az energiabázist. A nyersanyagot importból biztosítja magának Afrikából, Ausztráliából és Dél-Amerikából, összesen 13 országból.

Oroszország saját timföldgyártó kapacitását (Achinsk és Boksitogorsk) 3,9 Mt/év-re fejlesztette fel, ugyanakkor tulajdonjogot szerzett Guinea-ban egy 2,8 Mt/év kapacitásátú timföldgyárban és Ausztráliában a queensland-i üzem 20%-ára. Legfrissebb szerződése, amelyet a guyana-i kormányzattal kötött, 216 Mt jó minőségű bauxit kitermelésére jogosítja fel.

2006 októberében három nagy multinacionális cég – a Sual, a Glencore és a Rusal – fuzionált, így még inkább meghatározói lettek a világban folyó kereskedelmi versenynek.

Mining Magazine, 2007. január

Bogdán Kálmán

Kazahsztán – a sztyeppék gazdagsága

Jól ismert, hogy Kazahsztán mérhetetlenül gazdag olajban, földgázban és szénben. Kevésbé ismert viszont, hogy jelentős mennyiséggel rendelkezik számos más nyersanyagból is.

Vásérc: A megkutatótt vagyon 17 Mrd t, az éves termelés 2006-ban meghaladta a 15 Mt-át. Ezen mennyiség felét Oroszországba és Kínába exportálja. Külszíni fejtései vannak Sarbai-, Sokolov-, Kurzhunkul- és Kachar-ban, földalatti bányája Sokolovskaya-ban üzemel.

Bauxit: Éves bauxittermelés 4,6 Mt, timföldgyártás 1,5 Mt. A bauxitbányái Torgai-ban és Krasny-Oktyabr-ban vannak, a timföld üzeme Pavlodar-ban. A termelés 87%-át exportálják.

Arany: Az aranykitermelés a bányászat nagyon fontos szektora, a megkutatótt ércvagon 1,5 Mrd t, míg a reménybeli további 1,8 Mrd t. Éves tiszta termelése 14 t volt 2005-ben. A legnagyobb telepek Bakyrchik-ban és Suzdalskoye-ban, valamint a Zhambyl régióban vannak.

Ólom és cink: A megkutatótt cinkvagon 35 Mt, 2005-ben a termelés 365 E t volt. A kutatást, termelést, feldolgozást a Kazzinc Vállalat irányítja, de a tulajdonjog 99%-a a svájci Glencore International AG kezében van.

Réz: Az éves termelés 2005-ben 419 E t volt (ezzel a tizedik helyen áll a világon), a megkutatótt vagyon 20 Mt. A bányák, az előkészítő üzemek és a finomítók a Kazakhmys vállalatcsoporthoz tartoznak, az üzemek Zhezkazgan-ban, Balkhash-ban és Karaganda-ban vannak.

Nikkel: A Kimpersaiskoye telep (Dél-Ural) megkutatótt ércvagona 79 Mt, melynek fémtartalma 0,92%. A kutatást a dél-afrikai Bateman cég végzi, és a tervek szerint 2007-ben kezdik meg a termelést.

Urán: A világ uránkészletének 25%-a van Kazahsztánban. Éves termelésük 2005-ben 4300 t volt, amit 2010-ig 15 000 t/évre akarnak felfejleszteni. A kutatást, a termelést, a feldolgozást és a nukleáris erőmű üzemeltetését a Kaz Atom Prom vállalat végzi. A bányák – a 6-os számú, a Stepnoye és a Central – Dél-Kazahsztán-ban vannak az Ulba-ban lévő előkészítő és feldolgozó üzemmel együtt. A vállalat készterméket exportál az USA-ba, Japánba és Dél-Koreába. Együttműködési szerződése van a Kanadai Cameco és az Urasia Energy Vállalattal.

Króm: A világ krómérckészletének 26%-ával rendelkeznek, a fém termelésében pedig a harmadik helyen állnak. Az éves termelése 2005-ben 3,6 Mt volt. A bányák, az előkészítő üzemek és a kohók az Aktyubinsk régióban vannak.

Mining Magazine, 2007. január

Bogdán Kálmán

Új szelek az angol széniparban

A Powerfuel vállalat Yorkshire-ben *újrainyít egy szénbányát*, melyhez a Joy Mining Machinery UK cégtől 37 millió GBP összegben rendelt egy komplett frontfejtési berendezést: 7 LS típusú maróhengert, fronti és gyújtóvágati láncos vonszolót, 700 t teherbírású gépesített biztosítást és minden más kiegészítő berendezést. A Hatfield bányában lévő Barnsley telep vastagsága 3 m, az éves széntermelés 2 Mt lesz, melyet közvetlen egy 1 GW teljesítményű ún. „tisztá szén” (clean coal) tüzelésű villamos erőműbe szállítanak.

Mining Magazine 2006. szeptember

Bogdán Kálmán

Angol-orosz széntüzelésű villamos erőmű

Az angol Powerfuel vállalat partneri kapcsolatot kötött az orosz szénóriással, a Kuzbassrazrezugol (KRU) konzernnel, hogy közösen építsenek egy széntüzelésű villamos erőművet.

A költségek és a tulajdonjog 51%-a a Powerfuel-é. A KRU külszíni fejtéseket is üzemeltet a Kuznetsky (Kuzbass) szénmedencében (Délnyugat-Szibéria), és a megkutatótt szénvagona 2,0 Mrd t.

A KRU-nak jelentős a brit szénexportja is.

Mining Magazine 2006. szeptember

Bogdán Kálmán

A Joy cég évfordulója

2006 elején ünnepelte a Joy Mining Machinery (USA) a 4 LS típusú maróhengerének 20 éves évfordulóját abból az alkalmából, hogy a 200. jövesztőgépet küldték el Oroszországba a Rapskaya (Szibéria) szénbányába. Ezt a maróhengert 1986-ban kezdték el gyártani. A sorozatot 1975-ben az 1 LS kezdte, és ma a 7 LS-nél tartanak, de 4 LS is gyártásban maradt. A 4 LS 20-as típust kimondottan az európai és az ázsiai piacra fejlesztették ki.

A gép vágási tartománya 2,8–4,3 m, a vontató vitla vonóereje 61 t, hajtására egyenáramú vagy váltóáramú frekvenciaváltós rendszert alkalmaznak.

Mining Magazine 2006. október

Bogdán Kálmán

Orosz megrendelések a Metso-tól

Az Ural Mining and Metallurgical Vállalat 40 millió EUR értékben rendelt ásványelőkészítő berendezéseket a Metso cégnél az Orenburgi Régióban lévő (D-Ural-i) rézbányák számára. A megrendelés 4 malmot és 17 db RCS flotáló cellát tartalmaz. A Metso kötelessége az összeszerelés, a beüzemelés és a szükséges szerviz biztosítása. Az előkészítő művet 2007-ben kell üzembe helyezni.

A megkutatott rézérc mennyisége 300 Mt, a három bányauzem – Gaiskoe, Osennee és Letnee – éves termelése 8 Mt. Az U. M. & Metallurgical Vállalat adja az orosz réztermelés 40%-át. *Mining Magazine 2006. szeptember*

Bogdán Kálmán

Az első maróhenger Lünen-ből

A német DBT cég a Ruhr-vidéki Lünenbe koncentráta az összes frontfejtési berendezés – pajsok, láncos vonszolók, hajtóművek, széngyaluk, maróhengerek – gyártását. Éves szinten 24 db EL 2000 típusú maróhenger gyártását tervezik, melyhez 7 millió EUR beruházást hajtottak végre.

Ez az első maróhenger 2006 júliusában készült el, a berendezést az USA-ba a Bridger Coal bányába (Wyoming) szállították.

Mining Magazine 2006. szeptember

Bogdán Kálmán

CO₂ visszasajtolásos szénerőművet terveznek Norvégiában

Korábbi számunkban már beszámoltunk az RWE németországi kísérleti erőmű építéséről, mellyel a kibocsátott CO₂ megkötését és föld alá sajtolását kívánják előkészíteni a „tiszta villamos erőmű” érdekében.

Norvégiában az Eramet, az Alcan és a Norsk-Hydro közösen kíván egy 400 MW-os szénerőművet építeni, melyben a szén-dioxidot 95%-ban megkötik, és cseppfolyósítva az északi-tengeri gázmezőkbe visszasajtolják. Az erőmű a terv szerint 2010-re készül el. Az eljárás várhatóan kb. 25%-kal növeli a termelt villamosenergia költségét.

Élet és Tudomány 2007/2

Károly Ferenc

Szén-cseppfolyósító üzem bővítése Kínában

Kína a világ második legnagyobb olajfelhasználója, és keresi a lehetőségeket az importfüggésének csökkentésére. Ezzel összhangban a legnagyobb kínai széntermelő vállalat, a Shenhua Group Co. Ltd. 2010-re a Belső-Mongóliában lévő szén-cseppfolyósító üzemének évi 6 millió tonnára való bővítését tervezi. Az évi 3,2 Mt folyékony üzemanyagot termelő első ütem munkálatait már 2007-ben megkezdik.

Reuters, 2007. január 28. Peking

Németh György

USA vállalatok beruházásai Kínában

A Caterpillar cég bejelentette, hogy a China's National Development and Reform Commission (NDRC) támogatásával Shanghai-ban megnyitotta az első központi javító és felújító gyáregységét. Ennek működési területét tervezi kiterjeszteni egész Kínára.

A WRCA cég együttműködési szerződést kötött a kínai

Wuhan Vas- és Acélművekkel, hogy 49/51%-os tulajdonjoggal egy drótgérgyártást építenek a kínai és az ázsiai piacra. Első lépésben az éves termelésük 50 000 t lesz, melyet 2010-re 100 000 t-ra fejlesztenek fel.

Engineering and Mining Journal 2006. október

Bogdán Kálmán

Előkészítőmű szibériai gyémántbányához

A dél-afrikai DRA Mineral Project vállalat egy 2 millió USD értékű megrendelést nyert el az É-szibériai Alrosa gyémántbányától 3 db egyenként 50 t/ó kapacitású ásványelőkészítő mű szállítására és üzembe helyezésére. A dolog érdekessége, hogy Dél-Afrikából hajón szállítják Szentpétervárig, onnan vonaton Irkutszkiig (6500 km) majd tovább a befagyott folyó jegén a bányauzemig.

A berendezések alkatrészei (az acélszerkezetek, a görgők, a heveder, a csapágyak, az olajozás, a villamos kapcsolók stb.) különleges anyagból készülnek az extrém körülmények miatt; üzemelniük kell -40 °C-os hidegben is (a nyári hőmérséklet is -10 °C!). Ha a hőmérséklet -40 °C alá esik, az üzem leáll, a kényesebb alkatrészeket leszerelik, és egy ún. „meleg raktárba” helyezik.

Az DRA cégnek ez a harmadik hasonló vállalkozása ebben a régióban, az elsőt 2004-ben Estok-nál, a másodikat 2005-ben Aykhal-nál helyezték üzembe.

Mining Magazine 2006. október

Bogdán Kálmán

Új szállítási módszer nehéz lánctalpas markolókhöz

A Terex O&K 2006. szeptemberben a Rheinkalk Csoport Flandersbach mészkőbányájában, mely Európa legnagyobb mészkő külfejtése, üzembe helyezett egy RH 70 típusú exkavátort. A gép lánctalpas, 122 t tömegű, kanala 8 m³-es. Az esemény egyik érdekessége a gép munkahelyre érkezése volt, ugyanis egy Caterpillar 775 bányadömper vontatta oda, úgy hogy az exkavátor kanalával a teherautó puttonyára támaszkodott, hátsó tengelyére pedig a finn ECM Tech cég újítása, a „Sleipner utazó tengely” volt felszerelve, így a lánctalpai levegőben voltak (lásd fénykép).

A Sleipner név az északi mitológiából származik, így hívták Odin főisten lovát. A Sleipner tengelynek 230 t gépsúlyhoz alkalmas változatát is elkészítik a közeljövőben. A szabadalmaztatott berendezés kizárólagos forgalmazója a Terex O&K.

Engineering and Mining Journal WME 2006. november

PT